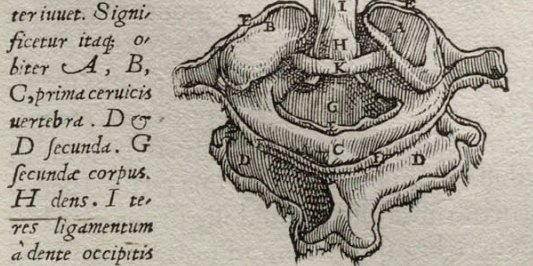

sculorum paria aculei modo uulnerasset, neq; illis & præcipue⁹ tertio musculorum caput mo-
uentium pari aptum iter, aut sedem tribuisset. Ea tamen parte, qua aliæ uertebrae in spinam
desinunt, hæc aspera est, & ueluti acuta linea extuberat, quo facilius quartum caput mouentium mu-
sculorum par hinc principium duceret. In inferiori primæ ceruicis uertebrae regione, sub
duobus, quibus caput excipitur, sinibus, alij totidem insculpuntur leuiter ac in superficie ca-
ui, ob idq; etiam *γλυσσολός* appellati. Horum circumferentia orbicularis est in medio uix ali-
quid, quod diiudicari possit, caui obtinens, sed exteriora sinuū supercilia longè inferius, quam
interiora descendunt, idq; si hanc uertebra in erecto corpore secundæ inniti singas. His si-
nibus cartilagine oberustatis, duo secundæ ceruicis uertebrae excipiuntur tubercula, quæ ad
latus corporis eius uertebrae habentur minimū prominentia, uti & sinus primæ uertebrae le-
uiter excauantur. Tuberculorum circumferentia etiam sinuum modo orbicularis est, quamuis
interim nonnihil³ posteriori parte extra circuli circumferentiam deduci uideatur. Ad hæc
internum latus tuberculi, elatius⁴ exteriori latere assurgit. Verum ea laterum altitudo depres-
sioq; non adeo insignis est, atque superciliorū primæ ceruicis uertebrae sinuum. Deinde tube-
ra in medio seu centro non æquè prominent, ac primæ uertebrae sinus inter supercilia caui
sunt: non secus sanè, quam si tuberculi latera procerius quam ipsorum medium exurgeret. Vn-
de etiam sit, in nudis ossibus inuicem adaptatis, sinus non ad amulsim tuberculis respōdere, &
in illorum sinuum medio spacium non prorsus oppletum apparere. atque id priuatim homi-
nibus accidit: canibus autem & equis alijsq; animantibus plurimū caput circumducētibz,
unum continuum utriusque lateris in secunda uertebra est tuberculum, & sinus quoque in pri-
ma ceruicis uertebra cōtinuus apparet, tuberculo concinnè respondens. Hanc in hominibus
inæqualitatem, Natura subinde peculiari cartilagine corrigit, quæ præter cartilagine ossibus
crustæ modo obnatas, sinum & tuber intercedit, ac ligamenti in orbem articulum
cōtinentibus duntaxat adnascitur, & superius inferiusq; admodū uiscoso humore,
tanq; inegmate, oblinitur. Huiusmodi igitur primæ uertebrae sinuū cum secundæ
uertebrae tuberculis duplex (utrinq; scilicet unus) est cōtextus, eius quem statim dicā
motus gratia efformatus. Nunc enim tertius secundæ uertebrae ad primā contextus adhuc ser-
moni est adhiēdus, qui secundæ ceruicis uertebrae⁵ dente cum prima uertebra efficiū. In medio
enim duorum tuberū secundæ uertebrae, ex superiori mediāq; sui corporis regione, processus
quidā insignis & altus, admodūq; durus & solidus enascit, quem quod dēti ac potissimū
hominis canino assimileū, *δολορραδίου* & *δολύρα* Graeci uocant, quo etiā nomine Hippocrates
secundā uertebra nuncupauit, non autē (ut Iulius Pollux, & Caelius, dissectionū imperiti male
recensent) primā. Verū alij hunc processum à turbinis, seu nucis pinei imagine *λευκοδόντι*: alij,
quod cuspis pyramidis ue modo extuberet, *πυρραμυδίου* & *πυρραμυδίου* appellarunt. Processus hic
primæ uertebrae⁶ cavitatem subit, quam illic haberi scripsimus, ubi primæ uertebrae corpus
deberet consistere, & ubi eiusdem sinum insculpi scripsimus, qui cartilagine oblitus, antero-
rem dentis partem laui & lubrico⁷ tubere prominulam excipit. Posterior dentis pars, è re-
gione eius tuberculi⁸ posita, magis extuberat, crassiorq; est quam ubi primum is à secunda uer-
tebra producit. Hic enim utrinque ad latera⁹ sinus singulos, & tertium in posteriori sede,
exigit. Qui in lateribus conspiciuntur, inter dentis radicem & secundæ uertebrae tubera consi-
stunt, unaq; cum primæ ceruicis uertebrae sinibus, qui his respondent, foramen utrinque pa-
rant, neruulis transmittendis aptum, quos interdum hæc in musculos collum flectentes proci-

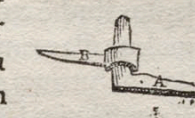
Quamuis præsens figura priuatim secundo libro sit propria,
illam tamen hic repositi, quod ijs quæ hic traduntur intelligen-
dis non mediocri-
ter iuuat. Signi-
ficatur itaq; o-
biter A, B,
C, prima ceruicis
uertebra. D, C
D secunda. G
secundæ corpus.
H dens. I re-
tes ligamentum
a dēte occipitis
osti insertum.

K transversum ligamentum, dentem in prima uertebra
stringens.

quod firmius ligamentum explantari inferiue finit. Nullibi enim in ligamentorū enarratione
interesse

interesse puto, siue ea inferi, siue enasci dixerō, quum ligamentū pariter ad utrunq; os pertinereat.
Superior dentis pars, seu ipsius apex in mucrone testudinis capitis modo excutitur, ut¹ aliū
extra primam uertebra prominens, ex se robustum teresq; ligamentū educeret, quod occipitis
ossi ad eam sedem alligari possit, quam in anteriori parte foraminis dorsalem medullā transmi-
tentis, asperam, leuiterq; extuberantem cōspici scriptum est. Atq; eiusmodi profectō primæ
uertebrae cum secundā cōtextus perficitur, duobus nimirū latis secundæ uertebrae tuberculis,
totidemq; primæ sinibus, & uno rursus primæ sinu, cui dentis tuberculū committitur. Hunc
contextum ex ipso potius rerum intuitu, quam ex hac mea nō tam cōcinna quam uera descri-
ptione, disci malim, quod pressius diiudicaretur, num Galenus nos caput supra secundā flectere
& extendere, seu horum articularum ope annuere, ac Thracum modo renuere, uerè prodide-
rit: an ego perperam his contextibus caput unā cum prima uertebra uelut ad axem in gyrum
duci, nihilq; minus quam flecti ac extendi, contrā Galeni decretū tot locis grauius repetitum,
asseruerim. Si enim singula in ossium fabrica perquisiueris, secunda ceruicis uertebra tibi tra-
bem referet, cui terræ infosso axem infigimus. ipse autem dens, axis erit. prima uerò uertebra,
cui caput in hoc circūactus motu, ac si cum illa idem corpus esset, iungitur, trabi assimilatur ad
axem reuoluto. Aut prima uertebra cardini confertur, ostio cōmisso: secunda
autē, illi cardini quem parieti infixum uidemus. Præterea ligamentū transuer-
sim dēti obductum, abunde monstrat, primam uertebra nequaquam
supra secundam flecti: si modò quiescente dēte, prima uertebra antrosum
retrorsumq; in flexu mouenda esset. Quis enim ambigit, ligamentū id dētem
in primæ uertebrae sinu continere? & illi non tantam laxitatem cum Galeno ascribi posse, ut
primam uertebra adeo à dentis contactu in anteriora ferri sinat, ut caput iustum experia-
tur flexum? Porro iam duo apud Iulium Pollucem nomina mihi succurrunt, quorum alte-
rum primæ accommodat uertebrae, alterum secundæ. ac prima quidem *εμπροσθεν*, secun-
da uerò *αφω* ipsi nuncupatur. Hæc nomina proculdubio à ueteribus, qui pueros in Anatome
exercebant, manarunt: hoc nomine uolentes innuere uertebra, axis modo quiescentem, ac su-
per quam alia circumuertitur: illo autem, uertebra, quæ tanquam ad axem circumuoluitur.
Atque id sanè meæ subscriberet sententiæ, qua caput super secundā in gyrum duci, iam sæpius
asserui. Quod uerò à ueteribus ante Galenum hæc nomina manarint, præter poetras Celsus mi-
hi autor est, qui tametsi ipsius codex ubi ceruicis explicat uertebrae uiciatus sit, atq; ipse à se neu-
tiquam intellecta multorum Galeni interpretum more uerterit, attamen à ueterum quopiam,
ex quo suum de ossibus Caput in latinam orationem conuertit, eam sententiā primum assu-
pisse uidetur, quæ me, atque ipsi denique ueritati, proximè accedit. Neque profectō est quod
prolixius hæc referam, quum uel leporis, uel cuniculi, uel agni, uel hœdi ceruicem inter eden-
dum contemplari integrum sit, & simul luce clarius intueri motum qui in gyrum fit, super se-
cundam celebrari uertebra: ac deinceps non amplius mirari, quam obrem Galenus auditorem
adeo solertem, in Mathematicisq; peregre institutum, in duodecimo de Vsu partium expe-
tat: quum nemo ambigat, elegantem aliās atque difficilem alicuius negotij descriptionem eo
difficiliorem reddi, quo ipsa minus ab enarratē intelligitur, isq; magis à Naturæ artificio, quod
recensere proposuit, aberrat. Quod uerò Natura præter flexum in anteriora, & in postero-
ra reflexum, etiam alios duos motus, quorū alter in latera, alter in gyrum circūactusq; sit, super
primam uertebra non perfecit, quemadmodum brachium femurq; triplici motuum diffe-
rentia moueri uoluit, hinc potissimū factū ducito, quod primā uertebra magis ampliusq;
quam reliquas omnes dorsalis medullæ causā, perforari operæ precium fuerit, quodq; ob id
unus duntaxat rotundus ampliusq; sinus in illa efformari nequiuert, neque etiam occipitis os
foraminis sui occasione in unum tantum grande caput extuberare potuerit, quod in illo pri-
mæ uertebrae sinu perinde ac femur in coxendicis ossis sinu, omni motus specie agere. Quum
itaque duplici articulo, dextro nimirum & sinistro, caput iungendū fuerit, omnisq; propemo-
dum duplex articulus simplici solum motui famuletur, meritō Natura caput supra primam
uertebra flecti ac reflecti uoluit. Nam supra hanc in latus moueri nequiuert, nisi Natura hic sui
oblita, unum occipitis ossis caput in uno uertebrae sinu stringi, aliud uerò caput attolli, atque à
prima uertebra prorsus disiungi cupiūisset: quod in nullo tentauit articulo: id semper studens,
ut articuli ossa mutuo essent cōtigua, neque ab inuicem abscederent, & nescio quam uacuum à
Galeno confictam sedem statuerent. Deinde caput in gyrum supra primā uertebra moueri
minus potuit, nisi Natura acutum processum in capitis amplitudinem, qua cerebrum contine-
tur, à prima uertebra produxisset, ad quem caput ueluti ad axem uolueretur, ac deinceps alia
quam plurima nunc rectissimè formata, uitare proposuisset. Super secundā itaque uertebra

A unus cap-
do, B alter.

Lib. 12 de V.
su partium.

Cur Natu-
ra caput super
primam uerte-
bra simul quo-
que circūduc-
ti, & in latera
inclinari no-
luerit.

Libro 4 de
Administ.
sectionibus.